

עילי ראונר

כנס השופטים

לפתע קמו כל השופטים ממושבים. השקט הדרוך לאורך הנאום התפוגג. מן הבימה נשמעו מילים אחרונות. ידיהם הלמו זו בזו, מחאו כפיים, חבטו בגופם בקצב אחיד. נשיא בית המשפט העליון עמד לבדו מאחורי הפודיום ונשא את עיניו אל מעבר לנוכחים כמי שרואה את הרושם שהותירו הדברים. האולם געש, גלימות שיפוט רישרשו כמו כנפיים שחורות, זו על גבי זו, כאילו היו להן חיים משל עצמן, מתגפפות, כמו בתוך קן ציפורים, מונעות בכוח גדול מהן, מסתירות מין גיבנת נשרית, צוואר שהבקיע ובקצהו ראש קטן ומחודר. הכל עמדו בתוך הרחש, דבר לא חמק מטווח העין, השופטים ראו בלי להתבונן, כל פרט שחרג מגינוני הטקס נרשם בזיכרונם, כל מבע שנגלה לרגע מתוך מעטה הפנים. התשואות שככו, המנחה שב אל הבימה, מלצרים עברו בין העומדים והגישו יין. לרגע מצאו השופטים את עצמם מופתעים, אנוסים לעמוד על מקומם בפנים גלויות, ידיהם נחשפות מתוך הגלימות, אחזו בכוס הבדולח כאילו היתה חפיץ זר שלא הורגלו בו. חשיבות המעמד ניכרה על פניהם, נציגי תרבות שידעה לרסן את מאווייה, נציגי תרבות שעיצבה את האדם בדמות השלטון המופשט של החוק.

מתוך הקהל עלה שופט גבה-קומה, בצעדים מתונים חצה את המעבר. הוא החזיק בידו מעטפה גדולה ובקול עבה פנה אל נשיא בית המשפט העליון, שכבר ישב אל שולחן המכובדים. כל המבטים הוסבו בכיוון אחד. על הבימה ביקש הדובר להשיב משהו מן הריגשה שאחזה עד כה, עצר והחווה בראשו, שזר את נימת הקול על-פי הכוונה ששיווה לדברים; לרגע נדמה היה כאילו ידע לראות את האור שבכל מבט. מן החלונות החשופים ירד הערב, השמים הסתחררו מצבע, רחוקים וחרישיים, עד אשר עטו שחור ונאטמו כליל. הכל התכנס פנימה, נתון בתוך האולם, חבוי בתוך הגוף. כבד ראש פתח השופט את המעטפה שבידיו, והוציא מתוכה את "מפתח העיר המאוחדת", זה היה אות בית הדין הגבוה לצדק שניתן לשופטים עם פרישתם. אחר-כך הרימו השופטים את

גביעי היין המלאים, זרועותיהם המושטות ביטאו איזו תרועה, הכוסות הושקו והצטלצלו כמו פעמונים. מישהו קרא "יש שופטים בירושלים", ומכל עבר געה צחוק גורף, "יש שופטים בירושלים!" ענו השופטים, ספק קורצים ספק שבעי רצון. קול קורא במדבר, על יסודות העיר הזאת עמד היכל הדין והשקיף, על הר גבוה עלי לך מבשרת המשפט העברי, תרבות שוחרת שלום ולשונם של הבאים בשערי צדק.

כעבור שעה קלה התיישבו סביב לשולחנות. מנות האוכל הוגשו; קערות עמוסות רטבים לצד סלסילות לחם שנבצע באצבעות, פרוסות דגים חיים מתובלות בשמן ותבניות בשר שוקקות בדם. הסכינים רחשו בצלחות, הידיים הושטו והתכווצו בתאוה, השופטים לא זעו במושביהם, סעדו את לבם מבלי להטות את מחשבתם, הפיות נפערו והשיניים הטביעו את חותמן בלעיסה עיקשת. ההווייה כולה התכנסה לתוך רצפי התנועה הממוכנים של הצלחות המתרוקנות ולגימות היין הבהולות.

סביב השולחן בו ישב השופט שניאור התפתחה שיחה ערה, דיברו על בג"ץ איחוד משפחות ובג"ץ תוואי הגדר. הוא ניסה להימנע מליטול חלק בדברים, רק הקשיב כבהיסח הדעת, לא רצה להלהיט עצמו, גם כך הרגיש כי בוחנים את שתיקתו, תובעים את התערבותו; נשאר נטוע בכדידותו, בכידות של שופט שכבר זמן־מה חש כי הקרקע נשמטת תחת רגליו, במקום שבו האלימות אינה נמצאת עוד ברשות החוק, ולשיקולי הדין אין עוד היכולת לתקף ואת מידתיותה של האלימות המדינית. כשהיה חולף על פני כותרות עיתון הבוקר, אמר לעצמו, המנגנון ערוך לטפל בסדר האזרחי והפלילי, אבל בלב המקום יש תחושת ריקבון, המהפכה זללה את בניה. מסביב שמע אותם טיעונים מוכרים, את השאלות המוסכמות, "האם הפגיעה היא כדין?", "האם המגבלה הביטחונית היא חוקתית?", "האם החוק עומד במבחן חוקי היסוד?" הוא הרכין את ראשו, הרגיש כי אינו יכול לעצור בעד עצמו, אין מה לומר יותר, במיוחד לא כאן, לא עכשיו. ביקש סליחה, גרר את הכיסא לאחור, קם להלך, באחת הפינות עצר להביט דרך החלון, רצה להתבשם מתחושת השובע, מתחושת השכחה של שעות הלילה. בית־רשאת הרגיש זאת על גופו, איזו הכרה פרימיטיבית, שהעוול מתרחב, עמוק מכל מלה, ידע: השיטה המשפטית לא יכולה לפתור את עצם חוויית הסבל, הפצע החי שבגוף לעולם לא מתיישב עם תבונת הדין.

המנות האחרונות הוגשו. שקיקי חליטות התה הונחו על מגשי כסף, הקפה נמזג אל תוך הספלים, וכלי חרסינה מלאים בחלב ובקוביות סוכר הזכירו עד

כמה יפה הפשטות. כשחזר לשבת, הדיון כבר התפתח בכיוונים אחרים, עכשיו דיברו על חלוקת העיר. השופטים היו בניה של הארץ הזאת, רבים מהם נולדו אל תוך האור הבוהק, נקראו בשמות עבריים, רצו יחפים ברחובות, עמדו בשרוולים קצרים מסביב לדגל ונשבעו לאור האש בלילה של ברושים. בנים של עתיד נכסף, בנים של איזו כמיהה גדולה יותר מממשותם, עטו על עצמם את הדאגה לגורל הלאום, עמלים, בעלי מצפון, נשמעים להוראת השעה. ועם זאת, ככל שפניהם הזדקנו ניתן היה לחוש שהמתים משתקפים במבטם, ניתן היה לחוש כיצד המתים שבים ודבקים בהם – פני ילדות שהושחתו, נשים וגברים שנרצחו בטרם עת, עיירות אירופיות מתבוססות בשלג ובבוץ – , שבו ותבעו את נקמתם, גררו את החיים בחזרה אל הטבח שפקד אותם, לבשו מחדש את פניהם של החיים כדי להוביל אותם אל נתיב מוחלט, אל סוף בלתי נמנע, זכר האסון שכבר קרה עוד עתיד להתחולל.

לרגע אחד נתפס השופט שניאור להזייה, זרועותיו כמעט נרדמו על מסעד הכסא, לפתע הרגיש את השעון המוכסף מיטלטל על פרק היד. הוא נבהל, נדמה היה כי הגיח איזה רעש חריג שהטיל שתיקה או העצים את ההמיה הכללית שרחשה באולם. בהתחלה חשב כי זוהי הפתעה מתוכננת, עולה מן המטבח, מין מהתלה, כל המבטים שלפניו נרתעו גם הם, הביטו לאחור מעבר לכתפו, תנועת החיים נעצרה, אולי אכן קרה משהו, מרחוק נשמעו חבטות, כאילו הוטחו ונטרקו דלתות, אולי פרצה אש במטבח, משהו צעק לעזרה, ושני שופטים נחפזו, קמו והחלו לרוץ. המולה, מפולת איומה נשמעה, לפתע כל השולחנות מול פרוזדור הכניסה התהפכו, בזה אחר זה נזרקו היושבים לאחור, גביעי היין וצלחות החרסינה התנפצו מכל עבר, כאילו רצפת האולם התבקעה, קרסה בשל איזה רעש אדמה חבוי. השופט שניאור לא נשאר אדיש. הוא הביט לעבר הכניסה. השופט גלעדי סימן לעברו בתנועות יד, פיו מילמל בבהלה. יותר לא הבין דבר, יותר לא שמע, מטח יריות חתך את המרחב, ניפץ את החלונות, ניקב את תפאורת הבימה, חדר אל רקמות הבשר.

בני אדם אינם יכולים לומר את ההווה כאשר קרב מותם. משהו נחשף מעצמו. הדברים מקוטעים. השופט שניאור נצמד אל הרצפה, ביקש מחסה כאילו בורות בשדה קרב. באולם נשמעו עכשיו געיות עמוקות, כמו חיות מוכות אימה, החלל נרעד מכל ירייה, "מה קרה?" השופט דורפמן היה במרחק לא רב ממנו, הציץ מעבר למפת השולחן, הסתתר בין רגלי העץ, "יורים עלינו?!", תהה, ביקש לאמוד את סבירות הדברים, לחבר את הפרטים כדי השערה כוללת, "אבל למה?!". לשבריר שנייה נדמה היה לו, לשופט שניאור, כי הוא מבקש בייאוש

להיאסף לתוך עצמו, כי הוא מסתתר כמו ילד המסתיר את פניו מן העולם, נדמה היה לו שדבר לא יציל אותו, עכשיו שחייו תלויים בהיקף גופו, במעטפת העור הדקה שהעניקה לו צורה. הוא לא הספיק לפחוד, רק סירב לראות את גופו נחבט, הלום לרגע, סופג לתוכו את מוקדי האש, לא רצה שקרבו ישפכו, שגופתו תרוטש, לראות עצמו נוזל מתוך פתחיו כמו דם שאין לו גוף.

כל זה ארך רגעים בודדים בלבד. בחלון נשברו אורות העיר, מעבר לקירות נפרשו רחובותיה. חשב להימלט, מוקף רסיסי זכוכית, גלימתו הוכתמה, בין פזורת הכפיות והמזלגות מצא סכין. הוא שמע את המחבל מתקרב, צועק בשפה זרה ויורה לכל עבר. אולי בתוך ההמולה לא הבחין בשופטים האחרים שהסתתרו, מחכים שהמוות יערטל אותם, מנושלים מעצמם, לקראת התגלות של פצע חסר־שם.

רגע נוסף עבר והיריות חדלו, אולי היתה זו ההשתהות של החלפת המחסנית, אולי רק הססנות, רשלנות מצדו של היורה. מבלי ששם את לבו, הותקף, כיסא הוטח בו. הוא נפגע מאחור, הופל מטה. השופט יוספי היה איש גדל מידות. הוא כרך את זרועותיו סביב גופו של השהיד, כופף את ידיו, עקר ממנו את הרובה. הפלסטיני ניסה עוד לפרפר, להתנגד, לחמוק ממשקל הגוף שרבץ עליו, אבל אז עטו עליו שופטים אחרים. השופט לויז תפס בשערות ראשו, השופט רביד ריסק את רגליו, השופט בן־סימון תלש מחיקו את הנשק. השהיד הפלסטיני נגרר אל אחת הפינות, דמו בראשו, מסר את גופו כטרף.

חומת ההפרדה בין השכונות היהודיות לערביות כבר עמדה על תילה, אבל הקדושה חייבת להיות מוחלטת, כוללת, שלמה. ריח הדם אחז באולם, גופות הזדחלו, קרעי אנחות נשמעו, פיגוע הטרור היכה עמוק בלבו של הממסד, המסר האלוהי נשמע.

השופטים התגודדו מעל המחבל העירום והחבול. עיניו נצצו מפחד, משנאה. גזר דינו נחרץ, "בידיים, בידיים, בלי משפט". השופט שניאור עוד עשה מאמצים למנוע את המהלך, פנה לראות מה עלה בגורלו של נשיא בית המשפט העליון כדי לשוב ולאחוזו ברסן. תחילה ספג המחבל מכות בודדות, חושיו התקוה מעט, פיו מילמל שירי מוות, אבל אז התלקחו היצרים והמכות ניחתו בעוצמה, בידיים חשופות, בכוח הזרוע, עד זוב דם, עד שגופו הוטל על הארץ בלא רוח חיים.

הסיפור הזה עודנו כאן. אתה יודע שהוא כאן. כאשר אתה נמצא עכשיו, אם אתה נמצא עכשיו, אם אתה חש בזה קרוב, אם אתה חש בזה מתחולל. האם נכחת בו? האם נספית בו? ודאי נכחת בו מבלי לתת על כך את הדעת; כשם שאינך שם את לבך כי תולדות העולם הם לילה אחד השב על עצמו, כמו צל הנשפך אל צל.